

Sygn. akt I CSK 192/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko M. D.

o uchylenie wyroku sądu polubownego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 12 września 2007 r.,
skargi kasacyjnej skarżącego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 listopada 2006 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od M. S.A. z siedzibą w W.
na rzecz M. D. kwotę 600 zł (sześćset) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2005 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił skargę wniesioną przez M. S.A. o uchylenie wyroku sądu polubownego - Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie wydanego w dniu 6 lipca 2006 r. w sprawie z powództwa M. D. przeciwko M. S.A. Wyrokiem tym zasądzone na rzecz M. D. kwotę 1 500 000 zł. wraz z odsetkami od dnia 1 kwietnia 2001 r., a powództwo o zasądzenie 3 000 000 zł zostało w pozostałym zakresie oddalone. Dochodzona należność stanowiła karę umowną, która w ocenie sądu polubownego była wygórowana i podlegała z tego względu miarkowaniu. Wobec pozwanej spółki zostało otwarte postępowanie układowe. Układ z wierzycielami został zatwierdzony przez Sąd Rejonowy w Ł. postanowieniem z dnia 5 listopada 2003 r. Wierzytelność powoda nie została wciągnięta na listę wierzytelności objętych układem, gdyż była kwestionowana przez dłużnika.

Sąd pierwszej instancji uznał, że skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem zaskarżony wyrok nie uchybia praworządności ani dobrym obyczajom, a pozostałe zarzuty skarżącego skupione wokół treści art. 67 § 1 prawa o postępowaniu układowym były nieuzasadnione. Sąd Okręgowy podkreślił, że z treść uzasadnienia wyroku sądu polubownego wskazuje, że zarzut pozwanego wynikający z treści tego przepisu był przedmiotem oceny sądu polubownego, a kwestia związania układem była przez sąd rozważana w ramach miarkowania kary umownej. W wyroku sądu polubownego dokonano miarkowania kary umownej w większym rozmiarze, niż byłoby to możliwe w oparciu o warunki zawartego układu. Wskazanie przez sąd polubowny jako podstawy orzeczenia art. 484 k.c. nie oznaczało, że wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia wszystkich kwestii spornych.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 29 listopada 2006 r. oddalił apelację M. S.A. uznając, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, choć usprawiedliwiony był zarzut apelacji, że Sąd pierwszej instancji błędnie ocenił, iż kwestia związania wierzyciela układem była przedmiotem rozważań sądu polubownego w ramach miarkowania kary umownej. Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrok sądu polubownego narusza przepisy prawa materialnego z uwagi na niezastosowanie art. 67 § 1

prawa o postępowaniu układowym, co było wynikiem błędnego zastosowania art. 67 § 2 tej ustawy. Jednakże uchybienie to nie stanowi naruszenia zasady praworządności ani nie uchybia zasadom współżycia społecznego i dobrym obyczajom. W postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego niedopuszczalne jest badanie, czy sąd polubowny należycie rozstrzygnął sprawę pod względem faktycznym i prawnym. Sąd polubowny nie jest związany przepisami prawa materialnego i mylnej wykładni tego prawa nie można oceniać jako uchybienia praworządności. Przemawiało to za oddaleniem apelacji.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta o podstawę naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Skarżący zarzucił w niej obrazę art. 712 § 1 pkt 4 i art. 714 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że zaskarżony wyrok sądu polubownego nie uchybia praworządności, zasadom współżycia społecznego i dobrym obyczajom. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Konstrukcja skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego wskazuje, że środek ten nie służy dokonywaniu merytorycznej kontroli poprawności rozstrzygnięcia sądu polubownego przez sąd powszechny, podobnej do kontroli instancyjnej w postępowaniu sądowym. Dawał temu wyraz art. 712 § 1 k.p.c., który miał zastosowanie w sprawie określając podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Podobnie zagadnienie to reguluje obowiązujący obecnie art. 1206 k.p.c. Na gruncie tych przepisów ocena rozstrzygnięcia sądu polubownego pod kątem merytorycznym sprowadza się do oceny, czy nie uchybia ono praworządności lub zasadom współżycia społecznego. Uwzględniając powyższe rozwiązanie ustawowe Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że sąd powszechny nie może w ramach postępowania o uchylenie wyroku sądu polubownego rozpoznawać merytorycznie sporu pomiędzy stronami postępowania arbitrażowego (por. wyrok z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07). W orzecznictwie podkreślono również, że kwestionowanie wyroku sądu polubownego z uwagi na uchybienie praworządności lub zasadom współżycia społecznego nie może odbywać się poprzez wykazywanie i dowodzenie wadliwości natury prawnej lub faktycznej

zapadłego rozstrzygnięcia wydanego przez sąd polubowny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1998 r., I CKN 709/97). Według poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 1997 r. (I CKN 205/ 97) spełnieniem przesłanki określonej w art. 712 § 1 pkt 4 k.p.c. może być tylko takie naruszenie norm materialnoprawnych i to nawet o kogentnym charakterze, w wyniku którego orzeczenie sądu polubownego powoduje jawne pogwałcenie naczelnych zasad porządku prawnego lub godzi ono w określone zasady współżycia społecznego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 21 grudnia 1973 r. (I CR 663/73) Sąd Najwyższy stwierdził również, że mylnej wykładni prawa materialnego przez sąd polubowny nie można oceniać jako uchybienia praworządności w rozumieniu art. 712 § 1 pkt 4 k.p.c.

W świetle tych poglądów usprawiedliwiona była ocena Sądu Apelacyjnego, że naruszenie przez sąd polubowny przepisu art. 67 prawa o postępowaniu układowym, w wyniku jego błędnej wykładni, nie stanowi wystarczającej przesłanki do uchylenia jego wyroku. Sąd ten ocenił również prawidłowo, że wskazana wyżej wadliwość rozstrzygnięcia sądu polubownego nie mogła być zakwalifikowana jako uchybienie praworządności. Na gruncie art. 712 § 1 pkt 4 k.p.c. w orzecznictwie i literaturze przyjmowano powszechnie, że za uchybiające praworządności mogą być uznane tego rodzaju orzeczenia sądów polubownych, które naruszają naczelne zasady porządku prawnego. Zasadność tych poglądów potwierdza brzmienie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. Przepis ten przewiduje obecnie jednoznacznie, że przesłanką uchylenia wyroku sądu polubownego jest jego sprzeczność z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). Nie znajdował zaś w żadnym razie uzasadnienia pogląd skarżącego, iż pod pojęciem rozstrzygnięcia sądu polubownego uchybiającego praworządności należy rozumieć wadliwość polegającą na naruszeniu przez sąd polubowny przepisów prawa materialnego, jako że istotą pojęcia praworządności jest obowiązek adresowany do organów państwowych nakazujący im przestrzeganie obowiązującego prawa, a sąd polubowny jest w zakresie sprawowanej funkcji orzeczniczej organem państwa, który podobnie jak pozostałe jego organy musi przestrzegać zasady praworządności.

Skarżący nie wskazał też przekonujących argumentów dla uzasadnienia jego tezy, że zaskarżony wyrok sądu polubownego uchybia zasadom współżycia społecznego z tej racji, że narusza on art. 67 prawa o postępowaniu układowym. Wymaga zaś podkreślenia, że sąd polubowny dokonał miarkowania kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. w rozmiarze większym niż wynikający z treści zawartego układu, który dotyczył również wierzytelności powoda. Nie można zatem podzielić oceny skarżącego, że w wyniku naruszenia art. 67 prawa o postępowaniu układowym powód znalazł się w sytuacji korzystniejszej niż pozostali wierzyciele objęci układem i z tego względu wyrok sądu polubownego narusza zasady współżycia społecznego.

Z tych względów skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.